

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravniš tvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega poslanca dr. Dominkuša

v štajerskem deželnem zboru dne 2. julija t. l.

„Svoje opazke bodem omejil samo na nekatere točke o učnem vprašanji, ki so tesno zvezane z gospodarskimi razmerami.

Sodim, da se ne smem izogniti razgovoru o teh vprašanjih, ker so v zadnjem državnem zboru glede slovenskih srednjih šol sklenene resolucije prozvale raznih izjav in ker se nađejam, da bode pospešilo porazumljenje, ako mi pojasnimo svoja prizadevanja v tej zadevi. Saj se čestokrat poruši mirno skupno življenje zbog tega, ker se ljudje ne razumo in si stvari prav ne tolmačijo.

Pričeti hočem z izjavo čestitega člana ustavoverne stranke, ki je rekel: „Mi hočemo vse temeljne pravice, ki so določene z ustavo, uresničiti, odkrito in pošteno, izvéli bodemo odkrito in pošteno tudi § 19 po njegovem smislu.“

Priznati pa moram, in v tej zadevi smem reči, da govorim tudi v imenu svojih somišljenikov, in ako se oziram samo na naše posebne razmere v Štajerskeji, da jaz ne mislim na zadnje posledice tega člana, kateri, kakor znano, v 3. odst. ukazuje, da se mora vsakemu narodu dati sredstev, da se izobrazi v svojem jezici, ne da bi se ga sililo učiti se še kakega drugega deželnega jezika.

Naravnost povem, da v tem jaz ne vidim krivice, ako se naši mladeniči silijo, da se v srednjih šolah popolnem priuče nemškega jezika. Mi ne mislimo izpodrinuti nemškega jezika, našej mladini ne skrčiti življenjskega kroga in zapreti jim vhoda do zakladov nemške vednosti, a mi

zahtevamo, da se opravičeni prostor pustitudo materinemu jeziku slovenske narodnosti, oni prostor, kateri mu gre iz pedagoških in etičkih razlogov. Glede ljudskih šol razširja se po deželi fraza: „saj nij treba, da bi se otroci učili slovensčine, saj to uže itak soboj od doma prinesó“, fraza katero se more slišati samo z začudenjem iz ust olikancev ali takih, ki hote biti olikani.

Znano je, da zaklad besedij, kateri otrok prinese soboj v šolo, obseza samo predočbe, katere so se mu doma utisnile. Nalog pouka pa je, da razširja ta zaklad besedij in da s pravili jezika razloži otroku tudi pravila mišljenja. To duševno delovanje more se pa vršiti samo v onem jezici, v katerem otrok misli, dakle v njegovem materinem jezici. Iz tega uzroka je naredba, da se na prvej stopinji pouka uči uže v dveh jezicih, pedagogička nesmisel.

To načelo pa ne izključuje, da bi se nemški jezik v višjih razredih spodnještajerskih šol ne poučeval kot učni jezik poleg slovenskega učnega jezika. Tem načelom pa ne odgovarja postoječi učni načrt in zdanja navada po ljudskih šolah.

Ravno tako se pa tudi na srednjih šolah neposredno in neorganično uvaja nemški jezik. Slovenski učenec, ki ima najpotrebniše znanje nemškega jezika, dobi o svojem pristopu v prvi razred na mah samo nemške knjige, nemške učitelje in zmagati more vse teškoče samo z najskrajnejšo marljivostjo, da bode tudi razumel ono, kar se mu ne posreduje z materinim jezikom. A nerazmerno velik broj učencev nij temu kos ter odpade; tem učencem se zapirajo vrata učnih zavodov, katere pa vendar

vdružuje tudi davkovski goldinar, katerega so slovenski starši prislužili z žuljavimi rokami. Drugi del učencev pa prične vsled prisilnega truda in tudi zbog revščine hirati in pogine. Malo, jako malo jih dospe svoj cilj, a tudi ti se nijso navadili onega, kar so si s tolikimi žrtvami prisvojili, izraziti zopet v svojem materinem jeziku; s tem, kar se je učil, ne zna v materinščini kasneje v svojem položaju kot uradnik, zdravnik, tehnik ali odvetnik, koristiti narodu, čegar sin je, — on je za svoj narod zgubljen.

Pod prejšnjo vlado je bilo tudi nevarno, ako so se ljudje, ki so imeli javne službe, potezavali za narodnostne pravice prebivalstva, ki so pa vendar tesno sklenene z gospodarskim napredkom. Slabi značaji iskali so svojega dobička in prisegali na zastavo renegatstva, boljši pa so sicer ostali zvesti v srci, a delati nijso smeli, narod pa je hiral in siročina se širi mej njim.

Nehčem reči, da so bile navedene razmere jedini uzrok, a zadolžile so gotovo mnogo, da je gospodarska kriza mej kmetskim stanovništvom spodnještajerskim bolj razsajala, nego kje drugod.

Pogledite samo na dolgo vrsto eksekutivnih dražeb po časopisih, pa boste videli, da $\frac{2}{3}$ teh zadevata Spodnje Štajersko; pogledite na zapisnik zaostalega davka, pa boste tam našli Spodnje Štajersko s 60—80 %, ne kakor je dejal g. poročevalec z 20 %, kljubu temu, da se davki brezozirno izterjavajo.

Takšna je v istini bogata dedščina, katere imajo po izreku nekkega spodnještajerskega državnega poslanca pričakovati štajerski Slovenci!

Listek.

Črni teklič.

(Po Arrigo Boito-ji.)
(Konec.)

Zunaj dvorane na vrtu je žvižgal domov vračajoč se tujec pesnico. Tom se je spomina; v duhu vidi orjaško banáno, obsevano od tropičnega solnca; mej vejami je visela kójká, katero je veter sem in tija zibal, v kójkí pa dva speča črna dojenčka. Njiju mati je klečala na tleh in zibala ja v spanje in pela. Preko deset trenutkov sedel je Tom zamaknen v ono prikazen, ujet v oni spomin; ko pa je nastal zopet popoln mir, uprl je svoje oko zopet v tekliča.

Neka vrsta magnetične halucinacije je, katero imenujejo hipnologi hypnotizem, nekako zamaknenje, ki nastane, ako človek vstrajno in nepremično upre svoje oko v kako

reč. Da je ta prikazen neovrženo dokazana, potem so dosegle nov triumpf dušoslovne vednosti; imeli bi potem hypnotizem, ki svedoči magnetički upliv neživih stvari na človeka. Tom je ujela ta prikazen. Črni teklič ga je očaral, hypnotizoval. Strahovito je izgledal Tom! Krčevito si je grizel ustni, očesi sta izstopili iz svojih prostorov in debele kaplje znoja kapale so mu raz čelo na šahmatno desko. Anderssen ga več nij opazoval; uže je bilo pretema, in tudi on se je zamaknil v črnega tekliča, tudi nanj je isti magnetizem uplival.

Lehko se je zdaj uže reklo, da je Tom zgubil igro; njega nij več vezala kombinacija igre, nego vezala ga je halucinacija. Črni teklič v njegovih očeh nij bila več figura, nego bil je človek, — nij bil več črni teklič, temveč mur. Rdeči pečatni vosek se mu je zdel gorka kri, reža na čelu prava rana. Pozna to figuro, več let jo je gledal vsak dan v obraz,

ona figura je živeč človek . . . ali pa mrtev. Ne, ona figura je umirajoč človek, drago bitje, ki visi mej življenjem in smrtjo. Rešiti se mora, rešiti z vso silo hrabrosti in duha. Po ušesih je muru neprenehoma brnela, slično velikanskemu sršénu, ona fraza, katero je Amerikanec o početku igre smejoč se izgovoril, rekoč: „Da bi se le človeku moglo glavo tako-le nasaditi“. Ta môra je še pomnoževala Tomovo halucinacijo.

Čelo one lesene figure je bolj in bolj dobivalo človeško obliko, postajalo je bolj in bolj junaško, idealno in korakajoč od preobrazenja do preobrazenja, bila je iz človeka potem ideja, kakor se je šahmatna figura preobrazila v človeka. Še je bila nepremična ideja, skrita v murovej duši, rastla je in postajala veličastneja. Strast se je premenila v fanatizem. Tom je predočeval v onej noči vso svojo pasmino.

Tiho kakor noč minole so zopet četiri ure; dva mrtveca ali speča bi več nepokoja

Pravica národova na pouk v materinem jeziku je tako nedvomna, kakor pravica živeti ali pravica do zraka in svetlobe. Kadar se pa tudi najoskromnejše hoté posluževati Slovenci teh pravic, katere ves olikani svet priznava ter jih tudi naše države osnovni zakoni zagotavljajo, in če tudi uže prej izjavljajo, da bodo dali državi, kar je njenega in se postavili zgolj na praktično stališče, tedaj se jim réka: „Vi ste se premalo udeleževali kulturnega delovanja, da bi mogli imeti kakšnih pravic, vaš jezik nij dovolj olikan, vi nimate učnih sredstev.“

Kar se tiče prvoga očitjanja, priznati bode vsakomu, kdor je količkaj oprezno zasledoval našega národa razvijanje v poslednjih 30 letih, da je, akopram po neugodnih razmerah razkosan v šest posébe upravljajočih delov, v vseh deželnih njega zborih potisnen v manjšino, ter nikogar imejoč, kateri bi bil branil in pospeševal njega duševne interese, sè svojo močjo storil kar največ možno, in kadar je bilo državo treba pred vnanjimi sovražniki braniti, tudi nijso moji rojaki bili zadnji. Se vé, da nijso še dospeli neke stopinje omike niti ne želé priti do tam, kjer se čut za pravo in pravičnost, katerega je Bog dal človeškemu srcu, izgublja, in se namesto njega prikazuje sebičnost, jedini nagib človeškim dejanjem.

Gledé sposobnosti slovenskega kot učnega jezika moči bi mi bilo sklicavati se na mnoge nemške in slovanske odlične jezikoslovce, kakor so Bopp, Johannes Schmidt, Miklošič itd., kateri so se vso pohvalo izrekli o sintaktičnih prikaznih v slovenščini. Ker se pa bojim, da bi v takem slučaju visoka zbornica z menoj morala imeti preveč potrpljenja, naj bode zadostno, če naglašam, da je Miklošič v svojej prispodabljajočej slovnici izmej vseh slovanskih jezikov posle stare slovenščine dal največjo prednost novemu slovenskemu jeziku. Tudi imajo naposled Slovenci, kakor so mi strokovnjaki trdili, skoraj za vse predmete dovolj učnih sredstev ter bi se z majheno težavo dala tudi ona pripraviti, katerih še zdaj nij. Obče pak si nijso z ozirom na narodnost dijakov po vseh gimnazijah v slovenskih deželah in pokrajinah razmere jednake. Drugače so te na Kranjskem, drugače na Koroškem in drugače na Štajerskem.

Na te razmere bode na vsak način treba ozirati se.

Da se vsaj nekoliko odpravijo največje neprilichnosti na gimnazijah v Mariboru, Ptuj

in Celji, bode dovoljna ustanovitev paralelk v I. in II. razredu, od III. razreda počenshi pak bi mogli učenci slovenske in nemške narodnosti skupno poučevati se z nemškim naučnim jezikom, vendar bi Slovincem bilo treba časih še kaj pojasniti v domačem jeziku ter bi se v vseh predmetih imeli učiti tudi slovenskih nazivanj.

Dakle vidite, čestita gospoda, da so ugovori in pomisleki, kateri se našim naporom stavljajo, popolnem neopravičeni.

Mnogo ljudij je celo takih, kateri se stavljajo na stališče sile.

Tako je poslanec iz spodnjega Štajerja izrazil se v državnem zboru, da je po zakonu narave določeno, da močnejši pogoltné slabjšega, katera žalostna osoda je po besedah omenjenega gospoda Slovincem gotova. Kdor bi se to branil storiti, bi bil protivnik kulturnemu razvitku; ta borba nikakor ne sme biti posebno prizanesljiva.

To stališče je vsaj očito, da si, kar se tiče avstrijskih razmer v obče in razmer močij posameznih narodov posébe, po mojih mislih ne kaže nobedne posebne državne modrosti.

Ako pa tisti, kdor hoče pogoltniti, onemu, katerega namerava pogoltniti, naravski brancemu se z rokami in nogami, reče: „Ne gani se, ne kali miru“, ali če mu pravi: „Jaz te ne umejem, zakaj se za ono malenkostno narodnost navdušuješ, a ne za dušne, lepe svrhe, za slobodni razvitek“ — moram takšne besede proglasiti grdim licemerstvom.

Saj mi ne zahtevamo ničesar družega, nego da se našemu narodu z uveti omogoči eksistenca, ako nam to dovolite, bode tisti dan, na kateri nam bode pravični, dan blagoslova za vso deželo, za vse cesarstvo“.

Iz deželnih zborov.

Štajerski deželni zbor.

Iz Gradca 6. julija. [Izv. dop.]

Dné 5. julija so se v večernej seji razpravljale šolske zadeve. Pri tej priliki se je rešilo 665 peticij, v katerih se zahteva konfesijonalna šola, znižanje dolžnostij za šolsko obiskovanje ob delavnikih od 8 na 6 let in pa uvedenje učnine. Liberalci so vse žile napenjali hoteči dokazovati, da némajo deželni zbori o takih zadevah ničesar sklepati. Konservativni poslanec Wöhr pa je v svojem izvrstnem govoru dokazal, da je deželni zbor za to kompetent in da so v peticijah izrečene želje popolnoma opravičene. Ali grof Gleisbach je rekel naravnost: Mi imamo moč, in nič od

delala, nego ta dva moža, ki sta se tako divje bojevala; misel je ohromela, ideje so se lovile, predočbe so se zgubljemale kakor senca, tako na jednej kakor na drugej strani. Anderssen nij več opazoval Toma, niti besedice nijsta izpregovorila. Po nekem potezljaji je zgubil črni teklič svoj terén, beli stolp ga je neprestano podil sè svojimi mogočnimi in ravnimi koraki, ter mu je pretil, da bode po njem udaril. Teklič se je svojemu strahovitemu sovražniku umikal in skakal risu jednako povprek. Anderssen je besno podil tekliča, bolj in bolj je dalje pomikal svojo figuro, sovražno pa oklenil v kotu šahmatne deske. Ta divji beg je trajal pol ure in blaznega boja sta se dejanski udeleževala celo oba kralja in napadala se drug družega: podobna sta bila onima dvema starima kraljemá v pripovedi, ki sta se po bitki na zapuščenem polji iskala, borila se in napadala.

Črez pol ure je igra z nova premenila

svoj obraz; beg tekličev, bojevanje obeh kraljev, napadanje stolpa in kmetov je naravno položenje figur tako predrugačilo, da je beli kralj prodril prav v ostrog črnih in tam zasedel skrajno polje na levej; črni kralj se je vstopil dva koraka proč od njega na polje svojega tekliča. Anderssen, katerega je popolnem očaralo divje skakanje črnega tekliča, lovil ga je še na dalje, uklepal ga . . . , nanj pritiskal.

Zdajci udari po njem ter ga vrže sè šahmatne deske doli k uže pridobljenim figuram, potem pa zmagovalno pogleda nasprotniku svojemu v obraz.

Ura je odbila pet in uže se je pričelo daniti. Murov obraz pa je žaril od veselja. Ker je Anderssen tako besno podil črnega tekliča, pregledal je črnega kmeta, ki je stal v predzadnej vrsti v belem ostrogu na desnej. Četiri ure je ta kmet stal mirno na tem mestu, Amerikanec pa je zmirom odlašal njega obsodbo. Ko je pa zdaj opazil to iz

tega ne dovoljujemo, če je še tako opravičeno“: to se pravi: „Macht geht vor Recht“. Liberalcem se še zdaj ne sanja, da bi se jim znalo kedaj še povračevati jednako z enakim.

Za ljudske šole ima Štajerska leta 1880 plačati 902.700 gld. leta 1881 pa 939.400 gld. Ves ta denar se nalaga na direktne davke in se ne ozira nič na to, če ima katera šolska srenja učitelja ali ne, ali ima jednega ali jih ima štiri, pet ali šest. Tako plačujejo srenje brez učitelja toliko ali še celo več kakor srenje, ki imajo tri ali še več učiteljev. Pa tudi plačilni razredi učiteljev nijso pravično razdeljeni, in tako se godi krivica srenjam in učiteljem.

V seji dné 6. julija je poslanec Žolgar predlagal, naj bi se na Slatini za goste po potrebi časniki v vseh avstrijskih jezikih naročili, in to ne le politični, ampak tudi beletristični, ker so se do zdaj po večini le nemški liberalni listi naročevali, tako, da se je na Lahe, Slavjane in Ogre premalo oziralo, dasiravno je v ta namen precejšnija svota odmerjena. Pa tudi ta predlog je padel.

Konservativci in Slovenci še nijso do zdaj prodrli z nobednim predlogom.

Ker pa liberalci le slabo gospodarijo, je deficit za tekoče pa tudi prihodnje leto tolik, da so 10% doklade na užitnino naložili kakor tudi druge žgane tekočine tako obdačili, da ne bode lahko koga veselilo, se s takimi rečmi pečati. Konservativci so se glasovanju odtegnili, Slovenci so zoper povikšanje te plače glasovali.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. julija.

V Gradcu so napravili „liberalnim“ nemškim državnim poslancem kosilo. Nemški „liberalci“ so napivali na nemško moč, nemško slogo in — ali je verjetno! — na nemško svobodo. Vendar brez provokacij in nesramnostij Nemci nikjer ne delajo; pročitala se je tudi neka pesen, v katerej se trdi, da je črno-rdeče-zlata barva, barva avstrijska. Naposled so gospoda zepeli tudi „die Wacht am Rhein“. Ali nij to poulična politika?

„Pester Lloyd“ prav po magjarskej navadi napada Hrvate, preti, da hrvatsko-ogerske nagodbe ogerski sabor ne bode sprejel, in prav dvomljivo piše o utelesenji Vojne Krajine k materi zemlji. „Obzor“ na to odgovarja da so Hrvatje žrtvovali z novo nagodbo 2 milijona goldinarjev in da Hrvatska več davka plačuje nego neodvisna Srbija. Na surove napade peštanskega lista si nemški list hrvatske vlade ne upa ničesa odgovoriti.

„Obzor“ objavlja stališče opozicije hrvat-

redno veselje na obrazu murovem, jel se je tresti po celem životu in kakor blisk hitro pregleda šahmatno desko. Tom je uže potegnul in kmet je postal — kraljica! Ne, premenil se je v tekliča! Označeni črni teklič, oni krvaveči teklič je zopet vstal in napovedal belemu kralju šah. Zdaj pa mur ponosno pogleda na desko. Anderssen je popolnem ostrmel! Njegov kralj je bil napaden dolž cele črne povprečnice; na jednej strani mu je izhod branil črni kralj, na drugej pa mu je pot zapiral njegov lastni kmet. Čudovito krasen udarec je bil to: šahmat.

Zamakneno je gledal Tom svojo zmago. Jurij Anderssen skoči kvišku, zgrabi samokres ter ustrelil.

V onem trenutku zgrugi se Tom na tla. Kroglja mu je šla v možjane; črni njegov obraz zalije kri in vijoča se črez lice, puščala je za soboj na vratu in goltancu grozen rdeč sled.

ske; ona hoče trezno podpirati hrvatsko vlado; hrvatsko-ogerska nagodba naj se razširi postavnim potom.

Vnanje države.

O evropskem položnju po berlinske konferenci piše oficijozen list: Najmožnejše diplomatsko sredstvo je to, da se bodo konferenčni sklepi izročili Turčiji in Grški v obliki skupne note, katera bode sprejemnik spominjala na veliko odgovornost, če ne bodo izvajali konferenčnih sklepov. Ako bi se turška vlada ne ozirala na nje, potem je berlinski dogovor v nevarnosti in ona nema potem nobene narodopravne pravice več nanj se sklicevati. Če se Turčija ne ukloni, zaradi tega ne bode nastal boj mej velevlastmi, a mogoče je, da bode morala Turčija likvidirati in se bode razdelila mej posamne dediče. Na likvidacijo Turčije se zdaj več ne misli sè strahom, to bodi konstatirano.

Iz Carigrada se poroča, da sta imela poslanika angleški in francoski konferenco s turškim vnanjim ministrom, ter sta ga pregovarjala, — brez uspeha — da bi se Turčija uklonila sklepom berlinske konference. Turški časopisi kličejo na odpor zoper Grško, Turčija pa mobilizuje svojo armado. Orijentno vprašanje se je pričelo zopet nevarno gibati.

Francoske zbornice odsek o omnestiji je sprejel popravek Labichejev: amnestirani naj bodo vsi od vlade pomiloščeni komunisti z omejenjem, da zgube vse politične pravice oni komunisti, ki so bili zavolj l. 1871 storjenih zločinov obsojeni.

Dopisi.

Iz Preserja 6. julija. [Izv. dop.] Kakor je v vašem denšnjem cenjenem listu resnično poročano, je žalibog v nedeljo po noči pogorela malo ne vsa vas Kamnik. Vnelo se je pri posestniku J. Šuštaršiču ravno ob polu dvanajstih po noči 4. t. m. Nesrečo je pospeševala huda sapa, tako da je bila v kakšnej pol uri uže vsa vas v ognju. Izmej 50 h. št. ostalo jih je samo 10, a še te bi bile zgorele, da niso nekoliko bolj oddaljene. Poleg stanovanj je požar uničil mnogo hlevov, skednjev, kozolcev, oziroma gospodarskih poslopij, da se jih sme računati vkupe na 150 po številu. Tudi cerkve sv. Florijana se nij ognil požar, zvonovi so padli sè stolpa, altarje in klopi v cerkvi so z največjim trudom oteli plamenu.

Posestnikom je vse popolnem pogorelo, in zdaj nemajo niti obleke, niti živeža. Dvema gospodarjema je v ognju poginilo 10 svinj in 1 tele, mnogim je plamen osmodil vse sadno drevje po vrtilih, da je samo pri tem škoda nad 5000 gld. Uničena sta tudi dva čebelujaka, v katerih je bilo okolo 100 panjev čebel.

Boreč se sè smrtjo, je Tom še vzdihnil: „Gallruk je rešen, Bog čuvaj črne,“ in izdihnil je dušo.

Dve uri kasneje našel je v sobo stopivši natak na tleh ležeče mrtvo truplo murovo, na igriške mizi pa šahmat.

Jurij Anderssen je ubegnul.

A vest mu nij dala miru in dvajset let kasneje, ko je prišel v New-York, je šel k tamošnji sodnji in izpovedal svoj zločin.

Tožba se je pričela, a sodnija ga je spoznala nekrivim, prvič zato, ker je bil umorjenec samo mur, drugič, ker ga on nij umoril s preje sklenenim namenom in konči, ker so sodnijska preiskavanja dokazala, da je bil umorjenec brat onemu Gallroku, ki je raznetil zadnji vstanek sužnjev po angleških naselbinah, katerega so sicer neprestano iskali, a našli ga nigdar.

Anderssen vrne se na svoja posestva,

Kakor se je včeraj samo površno precenilo, znaša vsa škoda od 80 do 95 tisoč gld.

Zavarovanih je pogorelecev bilo komaj dve tretjini, in sicer pri „Slaviji“, graškeje, ogerskeje in nekaj pri tržaškeje banki, vendar pri vseh vkupno samo za kakšnih 15 do 18 tisoč goldinarjev.

Vbrani ni bilo moči ničesar, ker je vse bilo sè slamo krito in vas Kamnik nema, razen po vodnjacih, nič druge vode. Ker zdaj uže dlje nij deževalo, je bilo sploh vse suho. Pomoč je res naglo prišla iz sosednjih vasij in še celo iz daljne Vrhnike, toda bilo je vse zastoj. Najbolj se je pri požaru odlikoval vrli c. kr. žandarmerijskeje postaji načelnik gospod Karl Franke, kateri je neumorno delal, zapovedoval, tako da se je po njegoveje eneržiji vendar le kolikor toliko imovine otelo jednemu ali drugemu, in da se ogenj nij še na ostala poslopja razširil. Zatorej: slava mu! — Pogorelci se pa imajo tudi srčno zahvaliti požrtvovalnim sosedom Preserčanom, zlasti njih gg. učitelju in županu, katera sta trudoljubivo opominjevale ljudstvo pomagala, da se vsaj nij pripetila ta nesreča, da bi bil tudi kakšen človek zgorel.

Isto tako bodi lepa hvala Podpečanom, ki so sè svojo brizgalnico, katero jim je bila podarila slavna banka „Slavija“ (slava jej!) bili takoj na pogorišču, ter gasili, kar je bilo možno. Obče: plati Bog stotero vsem, kateri so kaj pripomogli, da so nesrečniki obvarovani še pred večjo nesrečo!

K sklepu se obračam v imenu nesrečnih pogorelecev do vseh predrazih rojakov, proseč jih, naj jim blagovolijo po svojih močeh v podporo kaj podariti. Darove sprejemajo slavno c. k. okrajno glavarstvo v Ljubljani, ter farni in občinski urad v Preserji. Kdor brzo da, dvakrat da! N.

Domače stvari.

(Vročje solnce zadnjih dni) je nevarno zmešalo možjane našim ljubljanskim političnim nasprotnikom, še bolj pa je izitiral ljubljansko nemškutarško gospodo zadnji dogodjaj v deželnem zboru, ko so slovenski narodni poslanci Kaltenegeerju izjavili sijajno nezaupnico kranjske dežele. „Tagblatt“ se zbog tega repenči in suče kakor muha v močniku, pa pravi, da narodni poslanci nijso vredni, da bi „dem allverehrten Landeshauptmann“, t. j. g. Kaltenegeerju odvezali „jermena njegovih črevljev“. Mi moramo „Tagblattu“ povedati, da ta biblični izrek tukaj nij na svojem mestu,

noseč v srci ono želo, katerega mu rabsodba sodnijska nij odvzela.

Po katastrofi, tu navedeneje je še često igral šah, a dobil nij igre nigdar! Kadar je pričel igrati, vselej je videl na mestu črnega tekliča prikazen: Toma na šahmatnej deski. V šahmatnej igri je potem Anderssen zgubil vse bogatstvo, katero si je preje pridobil z isto igro.

V zadnjih letih je popolnem osiromašil in — zblaznel. Ubog, zapuščen od vseh, iz katerega se je vsak norčeval, taval je po ulicah v New-Yorku, ter po marmornih ploščah tlaka skakal sem in tja, tako, kakor skačejo posamične šahmatne figure. Zdjaj je poskočil kakor konjič, zdjaj je šel naravnost kakor stolp, zdjaj se je sukaj sem in tja, naprej in nazaj, kakor kralj, a bežal je pred vsakim murom, katerega je kje na potu naletel. — — Teško, da še živi!

Radoljski.

pomisli naj le, da g. Kaltenegeer ne nosi sandalov ni opank, nego čisto navadne, na pol proč odrezane „štiflete“, — dakle bi jermenov ne mogli mu odvezati. Drugič je pa veliko vprašanje, ko bi nosil g. Kaltenegeer opanke, je-li bi hotel kdo izmej narodnih poslancev pripogniti se tako globoko in ali bi tudi dobil prostor, ker g. Kaltenegeerju nemškutarški poslanci Schrey, Schaffer in drugi se kar izpodrivajo, kdo bi mu bolj in preje pete oblizal. Sicer pa „Tagblatt“ pozna menj naše razmere nego dunajska „Neue Freie Presse“, ker on imenuje g. Kaltenegeerja „den allverehrten Landeshauptmann“, a dunajski list mu pravi „den bestgehassten Mann des Landes“, — in ta je dobro zadel.

(Zahvala dr. Zarniku.) Mestni zastop mesta Višnje gore se je včeraj deželnemu poslancu dr. Zarniku telegrafično zahvalil za njega gorko podporo peticije, izročene deželnemu zboru, v katerej so prosili, da bi se c. kr. uradi premestili iz Zatičine v Višnjo goro.

(V čitalniškeje restavraciji) je drevi koncert tržaške mestne godbe. Začetek ob 1/2 8. uri zvečer; vstopnina 20 kr.

(Slep in gluh „reporter“.) V beške novine se je iz Ljubljane telegrafiralo, da so nemškutarji potem, ko so narodnjaki v zadnjeje seji deželnega zbora šli iz dvorane, z „živio“ in „hoch“ klici votirali „zahvalo kranjske dežele“ g. Kaltenegeerju. Gluhemu in slepemu „reporterju“ dunajskih listov je tačas baje še vse brnelo po ušesih od „dobro“ in „slava“ klicev, kateri so narodne poslance spremljali iz dvorane, in mislil je, da to velja prespoštovanemu g. Kaltenegeerju. Mi smo drugače videli. Ono „zahvalo“ so votirali nemškutarji tako strahopetno tiho, kakor da prodajejo nepošteno pridobljeno blago, a g. Kaltenegeer jo je sprejemal tako pobito, kakor da ono blagó kupuje. Ljudje na galeriji in v parteru so dejali, da so imeli po onem burnem dogodjaji nemškutarji prave „armensün-der“-obrazce, — potlej pa naj bi se jim ljubilo „Hoch!“ kričati?

(Deželnega glavarja g. Kaltenegeerja) imenuje „N. fr. Presse“ v svojem zadnjem broji „den bestgehassten Mann Krains“. Res je to, in pritrđiti moramo temu. Vendar vprašamo vlado, kako more pustiti na mestu deželnega glavarja moža, o katerem tudi ona ve, da ga ves slovenski narod brezmejno sovraži, in da do njega ne more imeti nobenega zaupanja?

(Naš rojak g. Josip Lasbacher), ki je pred kratkim položil na graškem vseučilišču izpit iz matematike in fizike za vso gimnazijo sè slovenskim in nemškim učnim jezikom, je bil dné 6. julija baš tam promoviran doktorjem modroslovja.

(Z Dunaja) se nam 6. t. m. piše: Minoli teden sta gg. Janez Šubic in Janez Markelj na tukajšnjem vseučilišču napravila profesorski izpit iz naravoslovja in fizike, poslednji tudi iz slovenščine za vso gimnazijo.

(Dobrodelna tombola) je bila v Litiji zadnje nedelje na korist nesrečnim Dolenjcem. Vspeh te zabave, — 170 gld. — kaže veliko darežljivost Litijčanov in okoličanov ter njih usmiljeno srce, ki rado pomore svojemu sosedu. Dolenjci jim bodo hvaležni.

(Starešinstvo v Komnu) je v seji dné 2. julija t. l. za častnega uda županije Komenske imenovalo gospoda viteza Alojzija Bozicia, c. kr. okrajnega glavarja v Sežani.

(Kakó je železniškim služabnikom potrebna slovenščina.) Piše se

nam iz Logatca: Nedavno sem bil priča dogodjaja, kateri jasno kaže, koliko bi želeti bilo, da železniško osebje umeje naš domači slovenski jezik. K poštenu vlaku v Borovnici je namreč prišel kmet, in rekel čisto razločno konduktérju: „Dajte mi prostora!“ Konduktér možu odpre vagon, pogleda potem vozni listek, a gré potem svojega tovariša vprašat: „da hat ein Bauer eine Karte nach Loitsch, er hat aber gesagt, dass er nach „prostora“ fahren will. Heisst der Loitsch nicht „Logac“? „I was net“, pravi ogorjeni, ki je bil tudi trd Nemeč, ter pristavi: „der Bauer muss halt in Loitsch aussteigen und aus is“. — Čas bi uže bil, da bi sl. vodstvo južne železnice nekoliko oziralo se na nas Slovence in bi po slovenskih deželah nastavljal vsaj take ljudi v službo, kateri se sè tujščine neveščim kmetom lahko kaj pogovore, a ne, da bi se morebiti vsak, kdor hoče potovati po železnici, zaradi sporazumljenja še prej imel učiti — nemškega jezika!

— (Dva kaznjenca), katera sta bila ušla iz uječe c. kr. okrajne sodnije v Rogatci, Antona Šramlja in Josipa Pilko so v Rakovci v okraji šmarijskem na Štajerskem našli, prvega mrtvega, drugega teško ranjenega. Ker je poleg njiji ležalo nekaj dné 30. m. m. posestniku Juriju Lesjaku v Reicheneggu ukradenih stvari, in še živi lupež trdovratno taji, ter nečče ničesar povedati, kdo ga je ranil in njegovega tovariša ubil, se sodi, da sta se tatova pri razdelitvi ukradenih predmetov sprla in drug na drugega streljala.

Razne vesti.

* (Šivalni stroji), kateri stanejo mnogo novcev, naj bi se jako vestno kupovali in naj bi se dobro premislilo pri kom. S tem blagom se mnogo slepari, in če človek nij oprezen, in kupi tak stroj od človeka, ki ga ne pozna, je v nevarnosti, da dobi slabo blago in svoje novce skozi okno proč vrže. Opozoruje se, da se v Ljubljani dobivajo pošteni šivalni stroji pri g. Detterji.

* (Mrtveca mej žitom na polji) so dné 2. t. m. našli ženjci, ko so želi njivo blizu Zetlinga na Štajerskem. V suknji je imel kr-

stni list, iz katerega je razvidno, da se je 1. 1846 rodil v Sobavi in da mu je ime bilo Anton Pavkar. Odpustnica, katero je tudi mrtvec nosil pri sebi, je naznanjala, da je do 17. maja t. l. hlapčeval pokojnik v Kalsdorfu, a potem sè svojo ženo Rozalijo odpuščen bil iz službe. Ne vé se, ali se ima tu misliti na kakšen umor, samomor ali nesrečo.

Javna zahvala.

Podpisanemu odboru je častna dolžnost, najtopleje zahvaliti se vsem pri obisku zagrebškega „Sokola“ sodelovavšim društvom in posameznim osobam. Zlasti gré največja zahvala gospema Murnik in Valenta za njihju trudoljubivost pri okrašenju zastave naših hrvatskih bratov, ter gospicama Smrekar in Winterhalter za izvenredno požrtvovalnost pri brezplačnem umetelnem vезenju prekrasnega traku. V hvaležnem spominu nam ostanejo tudi domoljubne pevke iz Šiške, ter vsigdar pripravljene vrli pevci ljubljanske čitalnice. Isto tako naj blagovolé našo zahvalo sprejeti udje šišenske in bizaviške čitalnice ter sploh vsi gorenjski Slovenci, kateri so nas drage volje podpirali pri pohodu dragih nam Hrvatov. Uverjeni bodite, da ste, vsak po svoje pomagavši, omočili nam, da je bila ta slavnost tem sijajnejša in da se je lepih dokazov naše bratske vzajemnosti iz srca lahko veselil Hrvat in Slovenec! Živeli! Na zdravje!

Odbor „Sokola“.

Javna zahvala.

Blagородni gospod Viljem Pfeifer, državni in deželni poslanec, je v tem šolskem letu blagovollit tukajšnje ljudske šoli podariti za 6 gold. Lapašnjejevih pisank. Blagodušnemu gospodu daritelju bodi zatorej v imenu obdarovancev izrečena presrečna zahvala. Bog ohrani vrlega našega dobronika!

Na Raki, dné 5. julija 1880.

Franjo Lunder, nadučitelj.

Tržne cene

v Ljubljani 7. julija t. l.

Pšenica hektoliter 10 gl. 56 kr. — rež 6 gl. 99 kr.; — ječmen 4 gl. 23 kr.; — oves 3 gl. 90 kr.; — ajda 6 gl. 18 kr.; — prosó 5 gl. 85 kr.; — koruza 6 gl. 50 kr.; — krompir 100 kilogramov 4 gl. — kr.; — fižol hektoliter 9 gl. — kr.; — masla kilogram — gl. 82 kr.; — mast — gl. 74 kr.; — špeh frišen — gl. 70 kr.; — špeh povojen — gl. 72 kr.; — jajce po 2 kr.; — mlika liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — teletnine 46 kr.; — svinjsko meso 64 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gl. 11 kr.; — slame 1 gl. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gl. 20 kr.; — mehka 5 gl. — kr.

Odpretje kupčije.

Udano naznanjam s tem, da sem z denšnjim dnem otvoril na Prešernovem trgu (črevljarske ulice)

kupčijo sè specerijskim, materijalnim blagom in z barvami

ter se dozvoljujem svojo na novo izbrano zalogo blaga proročati vsem za mnogobrojni obisk ter zagotavljam, da bodem svoje p. n. naročnike zmirom po svoje moči zadovoljil. — Svoje dozdajno kupčijo v Šiški bodem še imel kot podružnico.

V Ljubljani, dné 1. julija 1880.

Udani

Makso Maurer.

(300—3)

Pozor!

Po Kranjskem se ravno zdaj potepa srednje velik, 24 do 26 let star človek, ki se laže, da je pri meni v službi ter popravlja šivalne stroje, katere pa navadno še bolj pokvari, čisto tako pokazi, da potem niso več za rabo. Te šivalne stroje pošiljajo potolčene in prepiljene k meni, a ljudje imajo po 5 do 10 gl. droškov, ker si pusti dotičen potepin svojo nevednost izredno dobro plačati itd.

Pred takimi sleparji svarim p. n. občinstvo v njega lastnem interesu.

Udani

Detter.

(310)

Izdatelj in uređnik Makso Armič.

Ker nam nij možno pri vseh znancih, prijateljih in podpornikih osobno posloviti se, smo prisiljeni po novinah obče zaklicati vsem svoj srčni:

zdravstvujte!

309—3)

Obitelj Sternova.

Za čiščenje in izboljšanje vina

najboljše, najhitrejše in najcenejše sredstvo je prava francoska žolca.

To, kakor tudi prosti navod, kako se rabi, dobi se zmirom z osobnim ali poštnim naročilom pri A. Hartmannu v Ljubljani, v Luka Tavčarjevi hiši. (273—7)

Najsijajnejši vspeli zagotavljam. Troški za čiščenje znašajo za vsak hektoliter 4¹/₂ kr.

Nij sleparstvo!

Iz c. k. zastavnice dunajske

rešene

žepne ure

izjemno v ceno, namreč

70 odstotkov pod kupno ceno.

Razne komisijske zaloge ur, od največjih švajcarskih tovarov, se je v c. k. zastavnici zastavilo, a ne rešilo, tedaj so zapadle po javnej dražbi prišlo po neverjetno nizkej ceni nam v last.

Mi moremo tedaj ure od zlata, srebra in niklja, najboljši švajcarski izdelek, vse s šletnim poroštvom, samo da dobimo svoj denar, prodajati jih 70 odstotkov pod fabriško ceno, ure so skoraj zastonj.

Vsak človek, naj si je bogat ali ubog, potrebuje vendar uro, ki je čisto najzvestejša prijateljica in spremljevalka skozi celo življenje; tako priliko, prijetno in nigrdar vračajočo se, ima zdaj vsagdo, da si more preskrbeti skoraj zastonj solidno, fino, garantirano in na minuto regulirano uro, ker je naše fabriško osebje vse ure še jedenkrat reguliralo. Vsaka ura ima švajcarsko fabriško znamenje.

Poroštvo je tako zagotovljeno, da se s tem javno zavežemo, vsakemu naročniku takoj brez ugovora novce povrneti.

Kdor hoče izvestno, neverjetno ceno, na 5 let zajamčeno, dobro idečo uro skoraj zastonj imeti, naj si jo takoj naroči, ker more vsagdo umeti, da ure neúvenno hitro kupujejo.

Zapisnik žepnih ur.

1 ura na valjar od teškega srebrnega niklja, fino na trenotek regulirana, gravirana in gviloširana, s 8 rubinov, s ploščatim steklom, emailirano urno ploščo in posebnim krovom zoper prah, in fina zlata facon-urno verižico, ki je stala preje gl. 12, zdaj samo gl. 6.50. —

1 žepna ura na sidro, od teškega srebrnega niklja, fino na trenotek regulirana, gravirana, gviloširana, s 15 rubinov, s ploščatim steklom, emailirano urno ploščo in kazalom za sekunde, s fino urno facon-verižico od talni-zlata, preje gl. 20, zdaj samo gl. 7.50. —

1 remontoir ura, iz najfinjšega double-zlata, brez ključka, z navijati na kozici, pod poroštvom ohrani si zmirom zlato barvo, izvrstno na minuto regulirana, z dvojnimi krovom, dekorovana email urno ploščo in privilegirano delo, obdarovana izvrstna ura z verižico od talni-zlata, preje gl. 24, zdaj samo gl. 10.50. — Teh ur je malo.

1 srebrna remontoir ura, od pravega 13 lotnega srebra, potrjena od c. kr. kovnega urada, navija se na kozici brez ključka, z nasprotnim zoporum in kazalno pripravo, fino s privilegijem, na minuto repasirana, s ploščatim steklom, email urno ploščo in kazalom za sekunde, v notranjem s kristalnim krovom in koleci od niklja, za vsacega transparentna, najboljša, najcenejša in najeleгантnejša ura sveta, preje gl. 30, zdaj samo gl. 14.

1 srebrna ura na sidro, od pravega 13 lotnega teškega srebra, potrjenega od c. kr. kovnega urada, s 15 rubinov, na sekundo repasirana, s ploščatim steklom, email urno ploščo in kazalom za sekunde, pozlačena elektro-galvaniskim potom, tako, da bi je ne mogel noben zlatar sveta od prave zlate in za drag denar kupljene razločiti; preje nepozlačena gl. 24, zdaj pozlačena samo gl. 12.50.

1 srebrna ura na valjar, od pravega 13 lotnega srebra, potrjenega od c. kr. kovnega urada, z 8 rubinov, na minuto repasirana, pozlačena elektro-galvaniskim potom, tako, da se je od prave zlate ne more razločiti; preje gl. 15, zdaj samo gl. 9.50.

1 ura za gospé, od pravega 14 karat. zlata, potrjenega od c. kr. kovnega urada, vrlo fina, elegantna ura z najfinjšo benetčansko facon-verižico za okolo vratu v finem baržanastem etuji; preje gold. 30, zdaj samo gl. 19.50. — Tacega še nij bilo.

1 fina zlata remontoir ura, 13 karat., po gl. 40, 60, najfinjša savonette-ure, preje po gl. 100.

Naslov:

Uhren-Ausverkauf

von A. Fraiss,

Rothenthurmstrasse 9, parterre, gegenüber dem erzbischöflichen Palais, WIEN. (288—2)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Dunajska borza 7. julija.	kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	72 gl. 20
Enotni drž. dolg v srebru	73 gl. 20
Zlata renta	87 gl. 45
1860 drž. posojilo	133 gl. 25
Akcije narodne banke	831 gl. 1
Kreditne akcije	277 gl. 80
London	117 gl. 36 ¹ / ₂
Napol.	9 gl. 56
C. kr. čekini	5 gl. 80
Državne marke	57

Tujci.
6. julija:
Pri Slonu: Kuralt, Jazbec iz Zagraha. — Hakl iz Dunaja. — pl. Troyer iz Reke. — Dolence iz Trsta.
Pri Maillet: Baad iz Dunaja. — Stern iz Prage. — pl. Süssenberg iz Dunaja. — pl. Prescherr iz Trsta. — Ranzinger iz Kočevja. — Berta iz Dunaja. — Detela iz Kranja. — Schöppell iz Dunaja.